

Vattenbruksstrategi för Fastlandsfinland 2030

Pro Kala rf. (2007). Regnbågslax. Hänvisat den 8 februari 2022. Ansökan har gjorts på adressen: <https://www.flickr.com/photos/150471621@N04/35361486406/in/album-72157695131032890/>

Innehållsförteckning

Vattenbruksstrategi för Fastlandsfinland 2030	1
1. Inledning.....	3
2. Nuläget för vattenbruket i Fastlandsfinland.....	3
3. Programmet för främjande av inhemsk fisk.....	6
4. Visionen för vattenbruksstrategin	7
5. Strategiska val, genomförande och åtgärder	8
Åtgärder som ska inledas omedelbart i enlighet med de strategiska valen.....	9
6. Samhällseffekter, mål och indikatorer	12
7. Uppföljning och utvärdering av strategin.....	15
 Bilaga 1: Strategiska riktlinjer för vattenbruk i EU för perioden 2021–2030	 17

1. Inledning

Enligt artikel 34 i Europaparlamentets och rådets förordning 1380/2013 om Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik ska medlemsstaterna utarbeta strategier för hållbart vattenbruk. Dessa strategier ska stärka vattenbrukssektorns konkurrenskraft, minska sektorns administrativa börda, främja aktörernas tillträde till lämpliga områden och fastställa indikatorer som mäter miljömässiga, ekonomiska och sociala konsekvenser. Stöd via Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden 2021–2027 (2021/1139) kan endast beviljas för sådana åtgärder som ligger i linje med den nationella vattenbruksstrategin. Kommissionens riktlinjer för vattenbruk gäller fram till 2030. Vattenbruksstrategin gäller fram till 2030 i enlighet med kommissionens riktlinjer. Strategin omfattar därmed hela finansieringsperioden 2021–2027, vars genomförande upphör 2029.

Hållbar vattenbruksproduktion samt kunskaper och teknik i samband med den har en betydande tillväxtpotential på såväl den inhemska som utländska marknaden. Det viktigaste syftet med den nya vattenbruksstrategin är att påskynda den hållbara tillväxten i sektorn i enlighet med regeringsprogrammet och programmet för främjande av inhemsk fisk.

Odlad fisk är, liksom en stor del av den vilda fisken, ett hållbart och konkurrenskraftigt livsmedel. Den är hälsosam och klimatvänlig och kan effektivt omvandla födan till animaliskt protein av hög kvalitet. Dess vattenpåverkan är totalt sett liten och utgör endast cirka 1–2 procent av Finlands näringsbelastning på Östersjön. Vattenbruksproduktionen kan dock få lokala konsekvenser och därför är det viktigt att säkerställa att vattenbruksproduktionen inte heller i framtiden äventyrar uppnåendet av målen för god vattenstatus eller bevarandet av den goda statusen.

I Finland utgör vattenbruket en viktig del av fiskerihushållningen, och man har systematiskt arbetat för att på nytt skapa hållbar tillväxt i sektorn. Viktiga utvecklingstrender under de senaste åren har varit fiskodlingarnas placering i öppna havsområden, betydande satsningar på fiskodling i cirkulerande vatten och en kontinuerlig dialog inom sektorn i syfte att utveckla den. Dessutom håller sektorn på att övergå till en cirkulär ekonomi i och med att den i allt större utsträckning använder Östersjöfoder som tillverkas av strömming och vassbuk.

Detta strategidokument och de åtgärder som presenteras i det gäller Fastlandsfinland. Åland utarbetar en motsvarande strategi för sitt område.

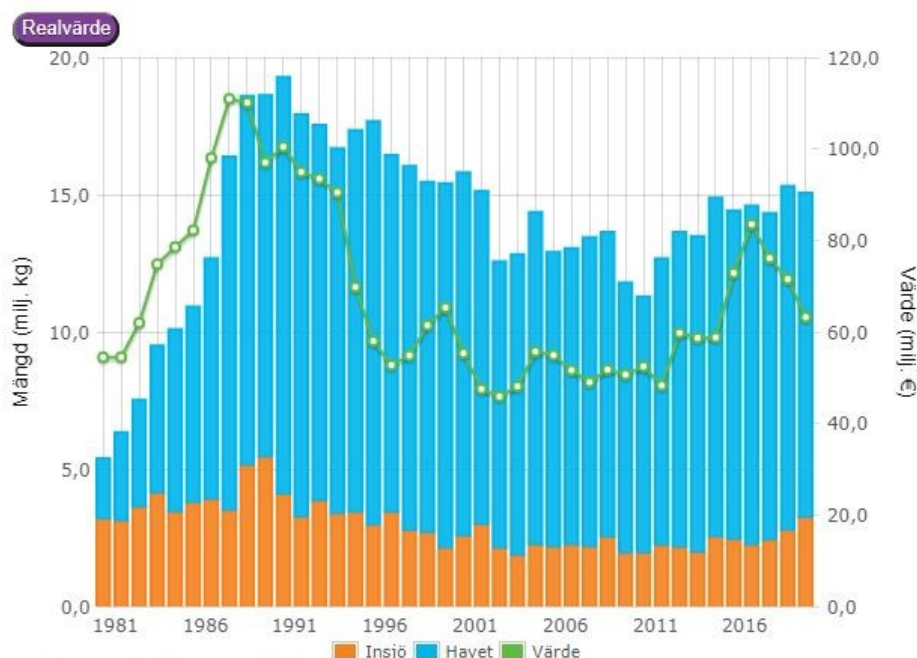
2. Nuläget för vattenbruket i Fastlandsfinland

Enligt Naturresursinstitutets statistik var mängden odlad såld matfisk i Finland 15 miljoner kilo år 2020 med ett värde av 63,1 miljoner euro. Fastlandsfinlands andel av den sålda matfisken år 2020 var cirka 8,5 miljoner kilo och vattenbrukets tillväxt i sin helhet år 2020 11 miljoner kilo (källa miljöförvaltningens YLVA-datasystem). Knappt 80 procent av fisken producerades i havsområden och cirka 95 procent av produktionen utgjordes av regnbåge. Regnbåge och regnbågsrom stod för cirka 90 procent av produktionsvärdet. Även bland annat sik, öring och gös samt regnbågs- och sikrom producerades för att användas som livsmedel. Dessutom odlas i Finland bland annat yngel av regnbåge och sik för

matfiskproduktionen samt yngel av laxfiskar, sik och gös för utplantering. Värdet på yngelproduktionen var cirka 20 miljoner euro 2020. Yngel produceras för den finska och ryska marknaden.

Matfiskanläggningarna i Fastlandsfinland är koncentrerade till skärgården i Sydvästra Finland medan yngelanläggningarna främst finns i inlandet, framför allt i Savolax och Mellersta Finland. Som mest uppgick vattenbruksproduktionen till över 19 miljoner kilo och realvärdet till cirka 110 miljoner euro vid övergången mellan 80- och 90-talet (bild 15). Därefter minskade produktionen till följd av den ökade internationella konkurrensen och miljörestriktionerna. Som minst var produktionen 2010 då den var under 12 miljoner kilo och realvärdet under 50 miljoner euro. Vattenbruksproduktionens värde och lönsamhet varierade stort 2015–2020 på grund av att priset på lax och regnbåge varierade kraftigt på världsmarknaden.

Källa: FOS: Naturresursinstitutet, Vattenbruk.

Sedan början av 90-talet har sektorn satsat stort på att minska näringsbelastningen med hjälp av foderutveckling och noggrannare utfodringsmetoder, och man har lyckats minska produktionens fosforbelastning med över 80 procent och kvävebelastningen med närmare 70 procent. År 2016 var fiskodlingens andel av den totala fosforbelastningen knappt 2 procent och av den totala kvävebelastningen knappt 1 procent.

Den nationella vattenbruksstrategin 2022 godkändes 2015 och målsättningen var en hållbar ökning av produktionen till 20 miljoner kilo, vilket bidrar till att förbättra Finlands självförsörjningsgrad i fråga om fiskprodukter och stärker Finlands ställning i världen som expert inom och producent av fiskodlingsteknik.

I enlighet med strategin har fiskerihushållnings- och miljömyndigheterna tillsammans med företagen i sektorn och miljöorganisationer skapat ett närmare samarbete för att förbättra sektorns verksamhetsförutsättningar.

Tack vare det intensivare samarbetet och de åtgärder som vidtagits har man åstadkommit märkbara förbättringar, men framstegen har skett långsammare än eftersträvat. Med tanke på tillväxten i sektorn har det varit av väsentlig betydelse att nedskärningen i de gällande miljötillstånden har minskat och att nya tillstånd för första gången på länge har beviljats för odling både i havsområden, i inlandsvatten och i cirkulerande vatten. De nya tillstånden har ännu inte fullt ut realiserats i form av en ökning av produktionen. Av den ytterligare ökning på cirka 13 miljoner kilo som eftersträvades i vattenbruksstrategin 2022 hade cirka 2 miljoner kilo uppnåtts fram till 2020. Utifrån de nya tillstånd som redan beviljats kan ytterligare cirka 6 miljoner kilo förverkligas. Merparten av den nya produktionskapaciteten har uppkommit inom odlingen i cirkulerande vatten och produktionen på öppet hav.

Odling till havs har varit lönsamt, och fiskodlarna är beredda att investera i nya anläggningar förutsatt att vattenområden för vilka miljötillstånd kan beviljas kan anvisas för produktionen. En utökning av odlingen till havs har ställts inför nya utmaningar som är kopplade till tolkningen av ramdirektivet för vatten. För att vattenbruket ska kunna främjas krävs det att man kommer överens om nya gemensamma spelregler, framför allt när det gäller utarbetandet av modeller för verksamhetens miljökonsekvenser och vilka konsekvenser som är godtagbara. När det gäller odling i cirkulerande vatten har utmaningen hittills varit att göra matfiskodlingen ekonomiskt lönsam.

Inom innovationsprogrammet för vattenbruk, som finansieras via Europeiska havs- och fiskerifonden, har man byggt upp ett heltäckande samarbetsnätverk för forskare, näringsliv och myndigheter, och genom nationellt och internationellt samarbete har man sökt och hittat lösningar på aktuella problem och när det gäller att skapa nya tillväxtmöjligheter. Samarbete mellan den privata och den offentliga sektorn för att främja innovationer inom sektorn har visat sig vara en effektiv verksamhetsmodell, som även har stärkt Finlands ställning som expert på fiskodlingsteknik på hög nivå.

Visionen i Vattenbruksstrategin 2022 om att *Finland har en konkurrenskraftig och uppmuntrande omvärld för tillväxt och utveckling av en hållbar vattenbruksnäring och sektorer kring den* har inte helt nåtts, men betydande steg har tagits i dess riktning.

Inte heller den produktionsvolym som strategin eftersträvar har uppnåtts. Orsakerna till detta har man övervägt och försökt lösa i många sammanhang med de centrala aktörerna inom vattenbruket. Under strategiperioden 2014 – 2020 har dialogen mellan förvaltningen, forskningen och näringen intensifierats avsevärt och konkreta utvecklingssteg för att förbättra verksamhetsmiljön har åstadkommit. Dessutom har den sjunkande trenden inom produktionen vänt uppåt. En central utmaning har varit att samordna målen för en god status i vattenmiljön och vattenbrukets tillväxt. Att stärka den kontinuerliga dialogen på detta område och finna hållbara lösningar är därför, och på grundval av erfarenheterna från den gångna strategiperioden, av största vikt även under den nya strategiperioden. I anslutning till detta kommer viktiga projekt att inledas för att fortsätta och intensifiera den konstruktiva dialogen.

Det europeiska programmet för grön utveckling är ett centralt program för genomförandet av den gröna övergången i Europa. Detta bidrar för sin del till genomförandet av den nya vattenbruksstrategin för Fastlandsfinland. Vid genomförandet av strategin beaktas utvecklingen på EU-nivå, bästa praxis samt forskningsarbetet och -resultaten.

3. Programmet för främjande av inhemsk fisk

Statsminister Sanna Marins regeringsprogram framhåller behovet av att främja konsumtionen av inhemsk fisk. Enligt regeringsprogrammet ska *”utbudet av inhemsk fisk och andelen inhemsk fisk av konsumtionen ökas på ett hållbart sätt genom ett program för främjande av inhemsk fisk”*. Statsrådet godkände ett principbeslut om programmet för främjande av inhemsk fisk den 8 juli 2021.

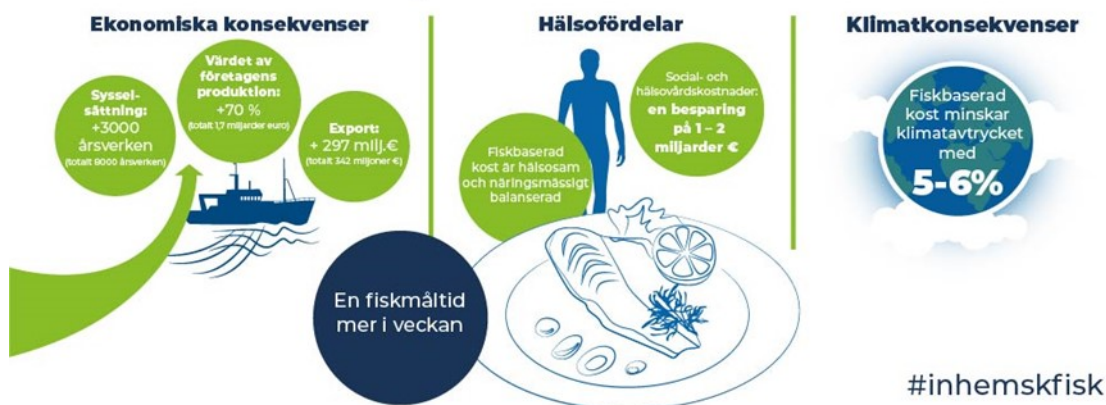
Programmet sätter upp en vision för hur fisk ska användas som livsmedel och för utvecklingen av en värdekedja för fiskerihushållningen samt fastställer strategiska val och centrala åtgärder för att uppnå visionen. Dessutom fastställer programmet mål för samhällsgenomslaget. Dessa mål styr förvaltningen och beredningen av andra program och strategier som gäller värdekedjan. Det nationella programmet för Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF) har en viktig roll när det gäller att främja användningen av inhemsk fisk, eftersom största delen av finansieringen genomförs enligt programmet.

Målet för programmet för främjande av inhemsk fisk är att finländarna 2035 ska äta fisk enligt näringsrekommendationerna, dvs. 2,5 gånger i veckan i stället för nuvarande 1,7 gånger. Den ökade efterfrågan på fisk ska huvudsakligen baseras på en ökad användning av inhemsk fisk. Dessutom eftersträvas en markant ökning av exporten av fiskprodukter. Uppnåendet av dessa mål skulle få viktiga samhällseffekter. Det totala värdet av produktionen i företagen inom fiskerihushållningen skulle öka med 70 procent medan sysselsättningen i sektorn skulle öka till 8 000 årsverken. De beräknade folkhälsofördelarna skulle uppgå till 1–2 miljarder euro, och genom att ersätta en köttportion i veckan med fisk skulle kostens klimatavtryck minska med i genomsnitt cirka 5–6 procent. Programmet för främjande av inhemsk fisk fastställer även mål för vattenbruket och identifierar nödvändiga åtgärder.

Fiskkonsumtionens effekter på samhället

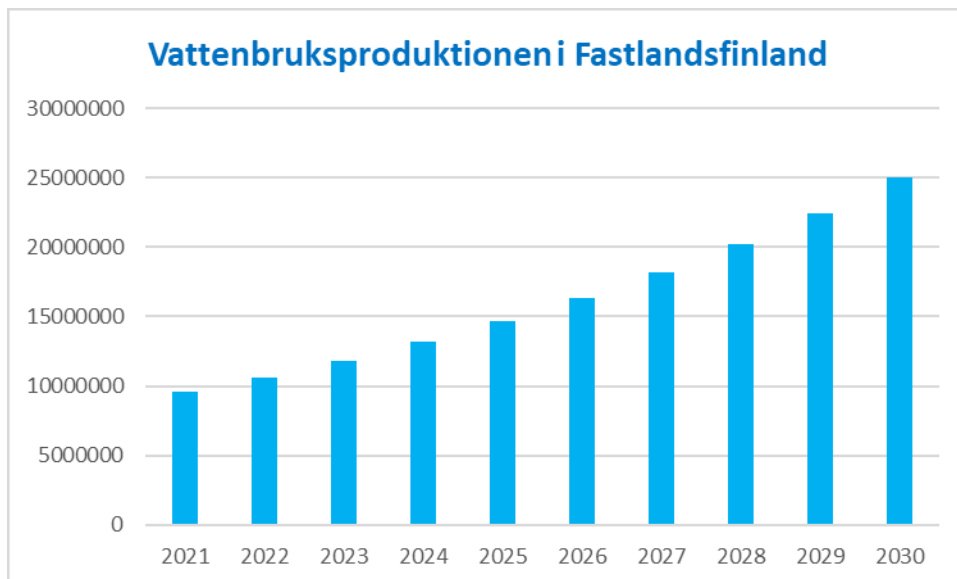

4. Visionen för vattenbruksstrategin

Vattenbruket 2030 – en sektor med hållbar tillväxt

Vattenbrukssektorn tillhandahåller ansvarsfullt producerade livsmedel av hög kvalitet i enlighet med konsumentefterfrågan och utgör en viktig del av Finlands försörjningsberedskap.

Vattenbruksproduktionen har ökat till 25 000 ton, och den inhemska fiskens andel av den odlade fisken utgör över 50 procent. En ökning av verksamheten äventyrar inte målen för vatten- och havsvården.

Målet för produktionsvolymen baseras på de tillväxtvägar som presenteras i programmet för främjande av inhemsk fisk. Det antas att tillväxten i sektorn kommer att öka när nya innovationer och verksamhetssätt integreras på marknadsmässiga villkor. Tillväxten är beroende av företagets investeringar och val samt av att tillväxten är hållbar ur ett miljöperspektiv och inte äventyrar uppnåendet av målen för god vattenstatus eller bevarandet av den goda statusen. Förvaltningen har till uppgift att skapa förutsättningar för ekonomiskt lönsam tillväxt och att se till att verksamheten är hållbar. Bilden visar produktionsvolymens utveckling fram till 2030.

5. Strategiska val, genomförande och åtgärder

Strategiska val i vattenbruksstrategin

- 1. En konkurrenskraftig verksamhetsmiljö som gynnar tillväxt*
- 2. Hållbarhet och ansvar*
- 3. Fiskars välbefinnande och hälsa*

För att genomföra vattenbruksstrategin har man fastställt tre strategiska val, som styr förvaltningens verksamhet och inriktningen av finansieringen. Finansieringen via Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden riktas till tillväxt och förnyelse inom sektorn i enlighet med de strategiska valen.

Omedelbara åtgärder som ska inledas i enlighet med vart och ett av de strategiska valen beskrivs nedan. Genomförandet av åtgärderna, dvs. tidsplaner, ansvar och finansiering, beskrivs mer ingående i handlingsplanen.

Åtgärder som ska inledas omedelbart i enlighet med de strategiska valen

1. En konkurrenskraftig verksamhetsmiljö som gynnar tillväxt

Det viktigaste med tanke på en utveckling och förnyelse av vattenbruksnäringen är att skapa en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö. Lagstiftning och förvaltning som stöder hållbar tillväxt och förnyelse, finansiering, forsknings- och utvecklingsverksamhet samt ett fungerande utbildningssystem är centrala faktorer för en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö. Förvaltningens uppgift är att allmänt stödja sektorns utveckling, konkurrenskraft och lönsamhet och att säkerställa en jämlik behandling av olika sektorer. Dessutom ska förvaltningen säkerställa att livsmedelsproduktionen är socialt rättvis och ekologiskt hållbar.

Åtgärder

1. Hållbar och lönsam tillväxt liksom förbättrad konkurrenskraft, förnyelse och värdeökning inom sektorn stöds genom att finansiering via Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden riktas till investeringsprojekt inom sektorn och till utvecklings- och forskningsarbete. Identifieringen och utvecklingen av områden som lämpar sig för vattenbruk samt utvecklingen av infrastruktur som gagnar vattenbruket stöds. Innovationsprogrammet för vattenbruk, som grundar sig på partnerskap mellan den privata och offentliga sektorn, fortsätter och det utvecklingsarbete som sker i företagen påskyndas med hjälp av Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden. Finland deltar i de marknadsföringskampanjer för vattenbruksprodukter som samordnas av EU.
2. Planen för lokaliseringsstyrning i havsområdet och kriterierna för uppgörandet av planen uppdateras med beaktande av vattenbrukets effekter, havsmiljöns tillstånd och biodiversitet samt de behov som hänför sig till vattenbruksföretag och andra former av vattenanvändning. En utgående från de uppdaterade kriterierna förnyad plan ger ett bättre dataunderlag för myndigheterna, vattenbrukssektorn och aktörer som ansluter sig till den samt möjliggör hållbar tillväxt i vattenbruket och förbättrar förutsägbarheten i tillståndsförfarandet. Planen inbegriper principerna för lokaliseringsstyrning samt geografiska data som uppdateras kontinuerligt.
3. Utsläppsbaserade miljötillstånd införs, som uppmuntrar till en minskning av den specifika miljöbelastningen. Detta sporrar sektorn att utveckla och ta i bruk nya miljöinnovationer, som möjliggör en produktionsökning utan ökade utsläpp.
4. Den produktion som sker på öppet hav och i anläggningar med recirkulerande vatten och inlandsvatten samt tekniken i samband med den inklusive den inhemska produktionen av fiskyngel utvecklas och undersöks.
5. Naturresursinstitutet Luke, Finlands miljöcentral Syke och Forststyrelsen utreder tillsammans vilka av statens vattenområden som lämpar sig för vattenbruk i syfte att sammanställa ett bra

informationsunderlag för tillståndsansökningar och för att påskynda tillståndprocesserna. Utifrån detta skapas därefter en modell för bästa tillståndspraxis.

6. En strategi för att utnyttja statens vattenområden för hållbart vattenbruk utformas.
7. Införandet av regionala belastningskvoter som tillämpas på vattenbruk utreds. Sådana kvoter skulle göra det möjligt att förutse verksamhetens miljökonsekvenser på lång sikt och främja tillväxten i sektorn. Detta sporrar sektorn att utveckla och ta i bruk nya miljöinnovationer, som möjliggör en produktionsökning utan ökade utsläpp.
8. Investeringsstöd riktas till anläggningar som är energieffektiva och som använder förnybar energi.
9. Exporten av vattenbruksprodukter samt av kunskaper och teknik främjas.
10. En hög livsmedelskvalitet och -säkerhet på vattenbruksprodukter säkerställs i hela värdekedjan genom att man satsar på ett långvarigt utvecklingssamarbete mellan den privata och offentliga sektorn och genom att stöda företagets kvalitetsarbete.
11. Forsknings- och utvecklingsåtgärder samt investeringsstöd riktas för att diversifiera vattenbruksproduktionen.
12. Olika metoder för att förbättra vattenbrukssektorns riskhantering (t.ex. försäkringar och lånegarantier) samt möjligheter för att öka utbudet av kunnig arbetskraft utreds.

2. Hållbarhet och ansvar

En grundläggande förutsättning för vattenbruksproduktionen är att verksamheten är ekologiskt och socialt hållbar. Vattenbrukets tillväxt bör ske i överensstämmelse med de skyldigheter som gäller vattnets kvalitet och miljöns tillstånd samt andra miljömål. När sektorn växer är det nödvändigt att se till att verksamheten förblir ansvarsfull och utvecklas kontinuerligt.

Åtgärder

1. Man strävar till att ytterligare minska vattenbrukets olika produktionsformers specifika miljöbelastning och klimatavtryck samt ytterligare förbättra fodereffektiviteten.
2. Metoder för modellering och bedömning av vattenbrukets miljökonsekvenser utvecklas i syfte att förbättra kvaliteten och framförhållningen i miljötillståndprocessen. Bedömningen av betydelsen av vattenbrukets miljökonsekvenser förtydligas med stöd av forskningsdata.

3. Forsknings- och innovationsverksamhet samt företagens investeringar som gäller en minskning av näringsbelastningen, avlägsnande av näringsämnen och utnyttjande av slam stöds.
4. En livscykelanalys för vattenbruksprodukter utarbetas.
5. Lönsamheten, den tekniska utvecklingen, energiekonomin och en minskning av klimatavtrycket främjas när det gäller anläggningar med recirkulerande vatten liksom utvecklingen av vattenhanteringsmetoderna.
6. För att modelleringen av vattenbrukets miljökonsekvenser ska ge mer exakta resultat genomförs ett forskningsprojekt som gäller lösligheten i fråga om fosfor- och kväveföreningarna i fiskars avföring och deras inverkan på klorofyll a.
7. Östersjöfoder definieras och en plan utarbetas för att Östersjöfoder ska användas i så stor utsträckning som möjligt vid fiskodling både till havs och i inlandsvattnen. Med hjälp av definitionen säkerställs en jämlik behandling av olika aktörer inom industrin och förutsättningar skapas för att främja och följa upp användningen av Östersjöfoder.
8. Andelen fiskfoder som tillverkas i Finland utökas liksom andelen inhemska råvaror i fiskodret, och beroendet av utländska proteinråvaror minskas. Åtgärder för att utnyttja alternativa råvaror främjas.
9. Ett effektivare utnyttjande av vattenbrukets biprodukter och en ökning av deras värde främjas genom investerings- och FoU-finansiering.
10. För att stödja en hållbar tillväxt i vattenbruket skapas incitament för åtgärder som minskar utsläppen av näringsämnen, till exempel åtgärder för att binda näringsämnen i odlade alger eller andra organismer samt för att minska belastningen från andra utsläppskällor eller avlägsna näringsämnen ur vattnet i anläggningarnas närområden.
11. Åtgärder för att utveckla ekologiskt vattenbruk i Finland och odlingen av nya arter på en låg trofisk nivå, såsom havstång, utreds och vidtas.
12. Stöd riktas till investeringar i vattenbruk för bevarande och förbättring av hotade fiskstammar och främjande av utvecklings- och forskningsverksamhet till stöd för återhämtning.

3. Fiskars välbefinnande och hälsa

Medvetenheten om faktorer som påverkar produktionsdjurens välbefinnande har ökat märkbart under de senaste årtiondena. Denna utveckling innebär en möjlighet även för vattenbrukssektorn om konsumenterna informeras om god praxis inom sektorn och satsningarna på fiskarnas välbefinnande fortsätter och utökas. Det är viktigt att säkerställa fiskarnas välbefinnande eftersom redan ett enskilt misslyckande kan försämra sektorns rykte avsevärt.

Forskningen kring fiskars välbefinnande bör utökas. Nya kunskaper behövs om exempelvis bedövningsmetoder som kan utgöra alternativ till koldioxidbedövning, om vilken odlingstäthet som är lämplig för fiskarna och om hur fiskarnas odlingsmiljö kan göras mer stimulerande. Dessutom behövs det nya metoder för att bedöma fiskarnas välbefinnande som utgår från djuret.

Fiskarnas goda hälsa i Finland kan ses som en konkurrensfördel för det finländska vattenbruket. Risken för att situationen när det gäller fisksjukdomar ska försämrats ökar dock till exempel när situationen i grannländerna försämrats och förflyttningen av fiskar ökar. Dessutom medför klimatuppvärmningen utmaningar framför allt för laxfiskarnas välbefinnande. Man måste satsa på hantering och framförhållning när det gäller fisksjukdomar, eftersom fiskarnas goda hälsa är en avgörande framgångsfaktor med tanke på sektorns utveckling.

Åtgärder:

1. Ett utvecklingsarbete för att definiera och förbättra fiskars välbefinnande genomförs i samarbete med företag, forskare och intressentgrupper. Forskningsfinansiering riktas till forskning om fiskars välbefinnande samt för att definiera indikatorer som beskriver fiskars välbefinnande. Målet är att kontinuerligt utveckla fiskarnas välbefinnande och att ta fram mer forskningsdata på området. En rekommendation för att säkerställa fiskarnas välbefinnande utarbetas.
2. Åtgärder som företag vidtar för att öka fiskarnas välbefinnande och upprätthålla en god hälsa för fiskar stöds, och behandlingen med antibiotika och behovet av andra läkemedel minimeras.
3. Forsknings- och utvecklingsåtgärder vidtas som syftar till att föregripa sjukdomsrisker samt hantera fisksjukdomar.

6. Samhällseffekter, mål och indikatorer

Ett uppnående av målen i vattenbruksstrategin ger många samhällseffekter. Nuläget och målnivåerna grundar sig på Naturresursinstitutets statistik och modeller som hänför sig till beredningen av programmet för främjande av inhemsk fisk. Mer detaljerade beräkningar som gäller modellerna för programmet publiceras på adressen <https://mmm.fi/kalat/strategiat-ja-ohjelmat/>. Vattenbruksstrategins effekter har härletts från målen och modellerna för ovannämnda program.

Samhällseffekter	2017	2030
Produktion, miljoner kg	7,4	25
Produktionens värde, miljoner €	40	146
Mervärdet för vattenbruket	15	53
Sysselsatta, årsverken	170	575
Multiplikatoreffekt på sysselsättningen, årsverken	732	2 473

Andelen fisk som odlats i Finland	28 %	54 %
Handelsbalansen för odlad fisk, miljoner €	-217	-67
Vattenbrukets miljöbelastning, ton		
Fosfor	42	Vattenbruket äventyrar inte målen för vatten- och havsvården
Kväve	393	

Indikatorer och mål som beskriver framstegen i fråga om de strategiska valen

Strategiskt val	Indikator	Mål och tidsplan
1. En konkurrenskraftig verksamhetsmiljö som gynnar tillväxt	Miljötillstånd med framförhållning som sökts i enlighet med den nya planen för lokaliseringsstyrning och havsplanen	1. Den nya planen för lokaliseringsstyrning börjar tillämpas senast år 2024. 2. De nya tillstånd som söks för havsområdet stämmer överens med den nya planen för lokaliseringsstyrning senast från början av 2026. 3. De potentiella områden för vattenbruk som identifierats i havsplanen har beviljats minst två miljötillstånd senast 2026. 4. När det gäller de kalkylerade produktionsmängderna avviker de beviljade tillstånden inte avsevärt (+/- 20 %) från de ansökningar som gjorts på basis av den nya planen för lokaliseringsstyrning och den etablerade modelleringen.

	Utsläppsbaserade och sporrande miljötillstånd	1. Anläggningar med nätkassar och genomströmningsanläggningar beviljas utsläppsbaserade miljötillstånd från början av 2022. 2. Utsläppsbaserade tillstånd sporrar till en direkt (fiskar och foder) och indirekt (bindning av näringsämnen i utsläppen) minskning av den specifika miljöbelastningen.
	Vattenområden som staten förfogar över	1. Före slutet av 2024 har de områden inom statens vattenområden som lämpar sig för vattenbruk kartlagts. 2. Avtalsmodeller och förfaranden för att utnyttja för vattenbruksproduktion vattenområden som är i statens och kommunernas besittning har etablerats.
	Vattenbrukssektorns lönsamhet	Vattenbrukssektorns olika produktionsformer är i regel lönsamma.
	Förnyelse	Vattenbrukssektorns årliga satsningar i FUI växer och sektorns FUI-nätverk förstärks.
2. Hållbarhet och ansvar	Vattenbrukets specifika miljöbelastning och klimatavtryck minskas ytterligare	1. Klimatavtrycket i sektorn i genomsnitt (CO₂ –ekv./ producerad kg) per produktionsform förblir högst på nivån för år 2020.

		2. Sektorns genomsnittliga specifika belastning har 2025 sjunkit med över 5 procent och 2030 med över 10 procent jämfört med 2017.
	Metoder för modellering och bedömning av vattenbrukets miljökonsekvenser utvecklas.	Metoder för modellering och bedömning av vattenbrukets miljökonsekvenser har etablerats och används.
	Östersjöfoder definieras och en omfattande användning främjas	1. Östersjöfoder definieras i samarbete med intressentgrupperna 2022 och en plan för dess användning har beretts. 2. Användningsgraden för Östersjöfoder är över 60 procent 2025 och över 70 procent 2030.
3. Fiskars välbefinnande och hälsa	Ett program för fiskars välbefinnande	1. Definieringen och utvecklingssätten för att förbättra fiskars välbefinnande görs i samarbete med företagen, forskningen och intressenterna. 2. Fisksjukdomarna hålls på en hanterbar nivå både vad gäller omfattning och frekvens.

7. Uppföljning och utvärdering av strategin

Strategin följs upp inom ramen för uppföljningen av programmet för främjande av inhemsk fisk. Genomförandet av programmet följs upp genom kontinuerlig utvärdering och prognostisering. Utvärderingsarbetet omfattar utöver finansieringen av programmet och effekten av de politiska åtgärderna

även utvecklingen av fiskerihushållningen och dess verksamhetsmiljö samt uppföljningen av miljökonsekvenserna. Detta möjliggör en övergripande analys samt identifiering av orsakssamband och hur de kan påverkas.

Naturresursinstitutet ansvarar för dataproduktionen inom ramen för den kontinuerliga utvärderingen och prognostiseringen. Naturresursinstitutet har gedigen sakkunskap om fiskerihushållningen och erfarenhet av att utvärdera effekten av politiska åtgärder. Fiskerinäringsektorn, fiskeri- och miljöförvaltningen och de centrala intressegrupperna inkluderas i utvärderingsarbetet, bland annat genom att resultaten av utvärderingen och prognostiseringen behandlas i utvecklingsgrupper för fiske, vattenbruk, förädling och handel samt i nätverket för påverkare.

Utvecklingsgrupperna följer utvecklingen inom sektorn och diskuterar utvecklingsbehoven med förvaltningen. Till grupperna utses representanter för företag inom fiskerihushållningen för att förvaltningen ska kunna föra en direkt dialog med dem som i praktiken verkar inom sektorn. I grupperna finns också representanter för de intressentgrupper inom näringen och miljöskyddet som är viktigast med tanke på forskningen och utvecklingen av sektorn.

Strategiska riktlinjer för vattenbruk i EU för perioden 2021–2030

Den 12 maj 2021 antog Europeiska kommissionen ett meddelande om strategiska riktlinjer för ett mer hållbart och konkurrenskraftigt vattenbruk i EU för perioden 2021–2030. Syftet med de strategiska riktlinjer som fastställs i meddelandet är att ge EU:s medlemsstater och alla berörda parter en gemensam vision så att vattenbruket i EU kan fortsätta att utvecklas på ett sätt som bidrar till tillväxtstrategin.

Dessa riktlinjer syftar särskilt till att bidra till framväxten av en vattenbrukssektor i EU som

- i. är konkurrenskraftig och resilient,
- ii. tryggar försörjningen av näringsrika och hälsosamma livsmedel,
- iii. minskar EU:s beroende av importerade fisk- och skaldjursprodukter,
- iv. skapar ekonomiska möjligheter och arbetstillfällen, och
- v. blir en global referens för hållbarhet.

Riktlinjerna bör också hjälpa EU:s konsumenter att göra välgrundade val av hållbara vattenbruksprodukter och säkerställa lika villkor för de vattenbruksprodukter som saluförs i EU.

I Finlands vattenbruksstrategi fastställs de riktlinjer som är av särskild betydelse för en hållbar tillväxt i det finländska vattenbruket och som genomförs med hjälp av de åtgärder i strategin som anges nedan. Dessa utgörs av följande punkter i kommissionens strategi:

Bygga upp resiliens och konkurrenskraft

Utrymme och vatten (2.1.1.)

- Utse områden som lämpar sig för vattenbruk i enlighet med de principer som beskrivs i detta meddelande och framtida riktlinjer.
 - Genomförs med hjälp av planen för lokaliseringstyrning och havsplanen.

Rättslig och administrativ ram (2.1.2.)

- Se över de rättsliga och administrativa ramarna för vattenbruk i enlighet med vad som krävs mot bakgrund av de principer som fastställs i detta meddelande och framtida vägledning som sammanställts av kommissionen, med beaktande av små och medelstora företags särskilda behov. Inrätta en enda nationell enhet som sammanför nationella och regionala offentliga myndigheter som arbetar med vattenbruk. Göra relevanta intressenter delaktiga i denna enhet.
 - Den rättsliga och administrativa ramen ses vid behov över och granskas av vattenbrukets utvecklingsgrupp, som består av myndigheter och aktörer i sektorn.

Djurhälsa och folkhälsa (2.1.3.)

- Erbjud behöriga myndigheter utbildning (bland annat inom ramen för initiativet "Bättre utbildning för säkrare livsmedel") inom området övervakning och anmälan av sjukdomar när det gäller förtecknade och nya sjukdomar enligt förordning (EU) 2016/429 och andra relevanta djurhälsofrågor.
- Stödja och främja forskning och innovation inom området djurhälsa, inbegripet skaldjurssjukdomar, med beaktande av de prioriteringar som fastställts av ständiga kommittén för jordbruksforskning (Scar-Fish).
- Stödja vattenbruksproducenternas kunskaps- och kompetensutveckling när det gäller god djurhållningspraxis.
 - Motiverade åtgärder vidtas under ledning av jord- och skogsbruksministeriet samt med stöd via havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden.

Klimatanpassning och begränsning av klimatförändringarna (2.1.4.)

- Stödja framtagningen av sektorsspecifika nationella, regionala, internationella eller havsområdesbaserade klimatanpassningsplaner som är förenliga med nationella strategier och planer samt tillhörande standard från Europeiska standardiseringskommittén (CEN).
- Stödja utbildning om klimatanpassning och klimatresiliens för de som arbetar inom vattenbrukssektorn.
- Stödja vattenbrukssektorns begränsningar av klimatförändringarna.
 - Motiverade åtgärder vidtas som hjälper vattenbrukssektorn att anpassa sig till klimatförändringen och minska klimatpåverkan.

Delta i den gröna omställningen

Miljöprestanda (2.2.1.)

- Främja och sprida den vägledning om miljöprestanda som tagits fram av kommissionen bland de myndigheter som har ansvar för vattenbruk och vattenbruksnäringen (bland annat genom utbildning) och stödja näringslivets ansträngningar att införa sådana metoder (bland annat med hjälp av EU-medel).
- Se till att de behöriga myndigheterna integrerar alla miljöaspekter i planeringen av och tillståndsgivningen för vattenbruk så att tillämplig lagstiftning genomförs och efterlevs fullt ut. De aspekter som ska integreras är bland annat i) en kartläggning av hur känsliga arter och livsmiljöer är för påverkan från vattenbruk, ii) fastställande av anläggningarnas miljömässiga bärformåga enligt objektiva kriterier samt iii) utarbetande av avtal och system för byte av områden och områdesförvaltning i syfte att minska utsläppen av näringsämnen och organiskt material.
- Säkerställa lämplig övervakning och rapportering av sektorns miljöprestanda och då genomföra tillämplig lagstiftning fullt ut. Främja sektorns övervakning och rapportering av miljöindikatorer.
- Stödja insatser som ytterligare ska minska miljöavtrycket från EU:s vattenbruk.
- Hjälpa EU:s vattenbruk att diversifieras mot olika typer av vattenbruk med bättre miljöprestanda, bland annat genom att säkerställa en lämplig politisk ram och att EU-medel kan utnyttjas (bland annat för att öka värdet på denna typ av vattenbruk på marknaden och i hela värdekedjan).
- Verka för att begränsa vattenbrukets bidrag till den marina nedskräpningen genom att i) genomföra kraven i direktivet om plast för engångsbruk, ii) stödja utbytet av plastbaserade vattenbruksredskap mot hållbara lösningar och anpassningen av anläggningar för att så lite material som möjligt ska försvinna ut i miljön, iii) säkerställa sopsortering, samt iv) främja innovation inom området förpackningar för vattenbruksprodukter och beredda vattenbruksprodukter.
- Stödja tillämpningen av forskning och innovation för att förbättra sektorns miljöprestanda.
 - Genomförs i tillämpliga delar som en del av Finlands förvaltningssystem och med stöd av havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och åtgärderna i strategin.

Djurskydd (2.1.3.)

- Stödja och främja forskning och innovation på djurskyddsområdet, med beaktande av de prioriteringar som fastställts av ständiga kommittén för jordbruksforskning (Scar-Fish).

- Stödja vattenbruksproducenternas kunskaps- och kompetensutveckling när det gäller god praxis för skydd av fiskars välbefinnande.
 - Genomförs i tillämpliga delar med stöd av havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och åtgärderna i strategin.

Säkerställa samhällets acceptans och information till konsumenterna

Spridning av information om EU:s vattenbruk (2.3.1.)

- Stödja den samordnade EU-omfattande kampanjen för vattenbruket i EU och säkerställa att den får stor spridning på nationell nivå, med regionala myndigheters, vattenbruksproducenters, detaljhandlares, och i möjligaste mån icke-statliga organisationers och mediers fullständiga medverkan.
- Främja initiativ för självreglering inom vattenbrukssektorn (t.ex. god praxis, uppförandekoder och spårbarhet) och informera konsumenterna om dessa initiativ. Främja varumärken och kvalitetsmärken med lämpliga kontrollmekanismer.
- Främja användningen av digitaliseringsverktyg och artificiell intelligens för spårbarhet och öppenhet när det gäller vattenbruksprodukter.
 - Genomförs i tillämpliga delar med stöd av havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och åtgärderna i strategin.

Integration i lokalsamhällen (2.3.2.)

- Säkerställa lokala aktörers medverkan i ett tidigt skede i enlighet med den goda praxis som kommissionen tillhandahåller i vägledningsdokumenten för fysisk planering och administrativa förfaranden.
- Främja vattenbrukssektorns integration i lokalsamhällena och framväxten av synergieffekter med andra sektorer, och då ta i beaktande den goda praxis som kommissionen samlat in.
 - Genomförs i tillämpliga delar med stöd av havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och åtgärderna i strategin.

Data och övervakning (2.3.3.)

- Lämna in data till kommissionen om vattenbruk i sötvatten samt miljöindikatorer för vilka insamling och rapportering krävs enligt nationell lagstiftning.

- Genomföra de reviderade kraven på insamling av data om vattenbruk enligt datainsamlingsramen (EU:s fleråriga datainsamlingsprogram som börjar tillämpas från och med 2022).
- Uppmuntra näringslivet och branschorganisationer att frivilligt åta sig att rapportera in miljödata till nationella myndigheter och offentliggöra dem, bland annat om förrymda djur och användningen av veterinärmedicinska läkemedel.
 - Genomförs i tillämpliga delar med stöd av havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och åtgärderna i strategin.

Öka kunskapen och innovationen

- Inrätta en samarbetsram som sammanför offentliga myndigheter, näringslivet samt forsknings- och utbildningsinstitutioner och främja framväxten av kluster för vattenbruk.
- Sprida information om nationella forsknings- och innovationsprojekt och deras resultat.
- Stödja (även med EU-medel) kompetensutvecklingen inom vattenbrukssektorn och regelbunden utbildning av yrkesverksamma inom vattenbruket.
- Samordna och stödja forskning och innovation i linje med fastställda prioriteringar, däribland de prioriteringar som återspeglas i rapporterna från ständiga kommittén för jordbruksforskning (Scar-Fish).
- Stödja uppskalningen och kommersialiseringen av innovativa metoder inom vattenbrukssektorn.
 - Genomförs i tillämpliga delar med stöd av havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och åtgärderna i strategin.

Finansiering

- Samordna planeringen, åtagandena och utgifterna för vattenbruket inom ramen för olika fonder i den fleråriga budgetramen, för att säkerställa samstämmighet, synergieffekter och komplementaritet dem emellan.
- Se till att offentligt och regelbundet informera om de projekt inom sektorn som får finansiering.
- Ta hänsyn till de prioriteringar som fastställs i dessa riktlinjer vid planeringen av stöd med nationella medel och EU-medel.
- Stödja investeringar i innovativa och hållbara lösningar för vattenbrukssektorn.

- Genomförs i tillämpliga delar i samordningen av EU-finansieringen i Finland och arbetet inom uppföljningskommittéerna samt med stöd av havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och åtgärderna i strategin.